

Regeringens proposition

1983/84: 26

om särskilda sysselsättningsåtgärder för budgetåret 1983/84

beslutad den 6 oktober 1983.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för de åtgärder eller de ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

ANNA-GRETA LEIJON

Propositionens huvudsakliga innehåll

En huvudstrategi i regeringens åtgärder mot arbetslösheten är att stödja svensk industri och näringsliv. Devalveringen hösten 1982 utgjorde grunden. Den kompletterades med ett investeringsprogram på ca 3 miljarder kr. inom energi-, transport- och kommunikationsområdena. Arbetsmarknadspolitiken har tillförts närmare 20 miljarder kr. Inom denna ram har en kraftfull satsning skett på utbildningen för industrins behov. Den s.k. flaskhalsutbildningen – vidareutbildning av redan anställda – har vidgats till att omfatta inte bara verkstadsindustrin utan hela industrisektorn. Beredskapsarbeten har i högre grad än tidigare förlagts till näringslivet och 100 milj. kr. har avsatts för rekryteringsfrämjande åtgärder riktade mot industrin. Byggsysselsättningen har stimulerats genom bl. a. nämnda investeringsprogram och genom tidigareläggning av statliga byggnadsobjekt.

De förslag som nu läggs fram syftar till att fullfölja satsningen på en näringslivsinriktad sysselsättningspolitik. De enskilda beredskapsarbetena avvecklas i nuvarande form och ersätts med rekryteringsplatser inom näringslivet. Arbetsmarknadsutbildningen förstärks för att möta näringslivets behov av arbetskraft. Nya datakurser startas i gymnasieskolan. Statliga byggen tidigareläggs och byggande av samlingslokaler m.m. startas. Totalt beräknas härigenom närmare 3 000 personer inom byggnadsverksamheten få sysselsättning under första halvåret 1984. Inom kort läggs också förslag om ett program för underhåll, reparation och ombyggnad av bostäder. Vidare kommer förslag att läggas om stimulans för energiinvesteringar genom bl. a. oljeersättningsprogram för perioden efter år 1983.

Vidare satsas ytterligare 150 milj. kr. på kommunernas uppföljningsan-

svar vilket motsvarar ca 10 000 nya ungdomsplatser för 16- och 17-åringar. Lärlingsutbildningen utvidgas med 2 000 platser. Försvarets utbildningsresurser utnyttjas för att inom arbetsmarknadsutbildningens ram ge ca 1 300 arbetslösa ungdomar yrkespraktik. Medel för ca 1 700 särskilda vuxenstudiestöd avsätts och reserveras för arbetslösa. Folkhögskolekurser för arbetslösa startas med ca 1 500 platser och ett system för varvning av beredskapsarbete och utbildning presenteras.

Ett skydds nät av samma karaktär som för 16- och 17-åringar föreslås för ungdomar i åldrarna 18–19 år. Genom s. k. ungdomslag skall alla ungdomar i åldern 18–19 år kunna erbjudas meningsfull sysselsättning i stället för att vara hänvisad till arbetslöshet och kontantstöd. Ungdomslag skall kunna startas hos statliga myndigheter och landstingskommuner. Primärkommunerna skall ha skyldighet att genom ungdomslag fånga upp alla i åldern 18–19 år som inte kan få arbete eller utbildning genom andra åtgärder. Under våren 1984 kan upp till 20 000 ungdomar komma att omfattas av ungdomslagen.

För statliga beställningar till den statliga servicecentralen i Gällivare (SIGA) föreslås 5 milj. kr.

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringsammanträde
1983-10-06

Närvarande: Statsminister Palme, statsråden Carlsson, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Andersson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsråden Leijon, Hjelm-Wallén, Gustafsson och Holmberg

Proposition om särskilda sysselsättningsåtgärder för budgetåret 1983/84

Statsrådet Leijon anför: I regeringsförklaringen för ett år sedan utfäste sig regeringen att koncentrera sina krafter på att lösa landets ekonomiska problem och att bekämpa den snabbt stigande arbetslösheten. Förväntningarna om en handlingskraftig politik som gav resultat var stora.

Regeringen startade sitt arbete med att devalvera kronan. Därefter fortsatte regeringen med ett offensivt investeringsprogram och med en kraftig satsning på framförallt arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Över 20 miljarder kr. har satsats på sådana åtgärder.

Allvaret i den ekonomiska krisen förra hösten kan knappast överskattas. Regeringen deklarerade också öppet att det kan ta hela 80-talet innan krisen är övervunnen. Det har nu gått ett år sedan kursen i den ekonomiska politiken lades om. Redan nu syns de första positiva resultaten. I viss utsträckning är dessa en följd av en internationell konjunkturuppgång men huvudsakligen bottnar de i att den ekonomiska politiken ändrat förutsättningarna för och förbättrat det svenska näringslivets konkurrensbetingelser och framtidsmöjligheter.

Förutsättningar har därmed skapats för en förbättring av sysselsättningsläget. Eftersläpningen på arbetsmarknaden betyder emellertid att arbetslösheten kan komma att ligga på en mycket hög nivå ännu en tid.

De förslag som nu presenteras är ett uttryck för regeringens beslutsamhet att genom fortsatta sysselsättningsåtgärder bekämpa arbetslösheten. De visar också regeringens vilja att hålla en fortsatt hög beredskap på arbetsmarknadspolitikens område. Regeringen sätter kampen mot arbetslösheten som sin främsta uppgift. Detta ställer emellertid stora krav på den ekonomiska politiken i övrigt. Svåra beslut måste fattas för att inte konkurrenskraften i den svenska ekonomin på nytt skall försvagas. De resultat som hittills har uppnåtts visar att med en fortsatt fast och konsekvent

politik kan grunden läggas för tillväxt i ekonomin, full sysselsättning och fortsatt reformarbete.

Det är av avgörande betydelse för en god ekonomisk utveckling att budgetunderskottet hålls nere. Ett ökat underskott och därmed ökad statlig upplåning tenderar att, bl. a. genom påverkan på räntenivån, leda till lägre investeringsnivå och större prisökningar. Detta får negativa effekter för sysselsättningen.

Utvidgade arbetsmarknadspolitiska åtgärder får därför inte resultera i en försämring av statens finanser. Principen om att nya utgifter måste finansieras bör gälla för alla utgiftsområden. De förslag som läggs fram i denna proposition fanns till en del budgeterade under posten tillkommande utgiftsbehov, netto, i statsbudgeten. Därutöver måste åtgärder på andra områden bidra till finansieringen av förslagen i dess helhet. Regeringen kommer senare att redovisa hur detta skall uppnås.

Statsråden Leijon, Hjelm-Wallén, Gustafsson och Holmberg utvecklar härafter närmare de åtgärder som hör till vederbörandes ansvarsområde. Anförandena redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Leijon hemställer att regeringen i en gemensam proposition förelägger riksdagen vad föredragandena har anfört för de åtgärder och de ändamål som de har hemställt om.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för de åtgärder eller de ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen förordnar att de anföranden och förslag som har upptagits i underprotokollen skall bifogas propositionen som bilagorna 1-4.

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-10-06

Föredragande: statsrådet Leijon

Anmälan till proposition om särskilda sysselsättningsåtgärder för budgetåret 1983/84

Utvecklingen på arbetsmarknaden

Under första halvåret 1983 har svensk industri kraftigt kunnat öka sin export. I volym ligger ökningen på ca 10 procent, vilket ligger något över de prognoser som gjordes i kompletteringspropositionen (prop. 1982/83: 150) i våras. Produktionsökningen inom industrin ligger under första halvåret 1983 på 3 procent och kapacitetsutnyttjandet har ökat inom flera branscher.

Den växande efterfrågan på industrins produkter har företagen mött genom dels reduktion av lagren, dels ökad produktion inom ramen för tillgänglig kapacitet. Antalet varsel om permitteringar har minskat kraftigt och antalet nyanmälda lediga platser har ökat och ligger klart över 1982 års nivå. Dessa tendenser tyder på att vi mot slutet av året kan vänta oss en uppgång i industrisysselsättningen.

Under årets första åtta månader har utbudet av arbetskraft ökat kraftigt. För att möta denna utveckling har de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna förstärkts. Hittills under år 1983 har således antalet personer som fått del av arbetsmarknadspolitiska åtgärder legat väsentligt över 1982 års nivå, +23 000 personer. Av denna ökning svarar beredskapsarbetena för 16 000.

Antalet sysselsatta enligt arbetskraftsundersökningarna har hittills ökat med 6 000 personer. Den snabbaste tillväxten redovisas inom privata tjänstesektorn (+16 000). Genom i första hand en ökad omfattning av beredskapsarbeten har också den offentliga sektorn vuxit (+13 000), medan övriga sektorer redovisar negativ sysselsättningsutveckling. För industrins del kan konstateras att nedgången i antalet arbetstillfällen har bromsats upp (-7 000).

Även under hösten 1983 kommer de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna att ligga över 1982 års nivå. Fr.o.m. september månad i år har arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) kraftigt ökat omfattningen av beredskapsarbeten. Samtidigt börjar det stöd för tidigareläggning av fasta jobb i kommunerna och landstingen som riksdagen beslutade om i årets kompletteringspropo-

sition att ge effekt. Under hösten kommer också industrisysselsättningen att successivt stabiliseras och tillväxten inom privata tjänstesektorn kan förväntas fortsätta. Sammantaget innebär detta att vi under andra halvåret 1983 bör kunna räkna med en relativt positiv utveckling av antalet sysselsatta.

När det gäller våren 1984 är, som jag också framhöll i kompletteringspropositionen, utvecklingen svår att bedöma. Det finns dock mot bakgrund av de tendenser som kan skönjas idag anledning tro att utbudet av arbetskraft kommer att ligga kvar på en fortsatt hög nivå. Samtidigt bör vi kunna räkna med en tillväxt i antalet sysselsatta, främst inom den privata tjänstesektorn men även inom industrin och i kommunerna.

Även om det således finns flera positiva tendenser räknar jag med att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna måste ligga på en hög nivå även våren 1984 för att vi skall kunna ta tillvara det ökade arbetskraftsutbudet och komma tillrätta med den höga arbetslösheten. Dessutom behöver åtgärderna ändra inriktning så att de bättre kan stödja en industriell expansion samt vara effektivare i kampen mot ungdomsarbetslösheten och motverka långtidsarbetslöshet. I åldersgrupperna 18–19 år är arbetslösheten oacceptabelt hög, 10 procent andra kvartalet 1983. Bland flickorna låg arbetslösheten över 10 procent. Vi har också under de senaste åren fått en utveckling mot allt längre arbetslöshetstider. Antalet utförsäkrade från de erkända arbetslöshetskassorna och det kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS) har ökat snabbt. Under första halvåret 1983 utförsäkrades således 14 700 personer. Regeringen har därför beslutat att arbetslösa under 60 år som riskerar utförsäkring skall, om inte synnerliga skäl föreligger, anvisas ett beredskapsarbete om de begär det.

Byggvolymen har under de senaste åren legat på en i stort sett oförändrad nivå. Detta har inneburit växande problem för byggnadsarbetarna. Teknisk utveckling, rationaliseringar och ökad produktivitet har medverkat till att antalet arbetstillfällen minskat. Under den gångna vintern var över 11 procent av byggnadsarbetarna arbetslösa. Länsarbetsnämndernas prognoser visar på än dystrare tal för kommande vinter. Regeringen har tidigare idag med utnyttjande av finansfullmakten beslutat tidigarelägga statliga investeringsprojekt. Vidare kommer bostadsministern inom kort att lägga fram ett förslag till program för underhåll, reparation och ombyggnad inom bostadssektorn. Enligt planerna kommer senare under hösten ett förslag att läggas fram om åtgärder för att stimulera energiinvesteringarna bl. a. genom det fortsatta oljeersättningsprogrammet för perioden efter år 1983. Trots de insatser jag här har nämnt torde det i vissa regioner vara realistiskt att räkna med en långsiktig minskning av antalet sysselsatta inom byggnadsverksamheten.

Den genomsnittliga arbetstiden som sjönk markant under 1970-talet har sedan år 1980 ökat något för kvinnor och sedan år 1981 även för män. Dessa tendenser till ökat arbetstid hänger sannolikt samman med bl. a. det

kärvare ekonomiska läget för enskilda hushåll. I en nyligen genomförd undersökning redovisas att närmare 30 procent av de heltidsanställda kvinnorna önskar kortare veckoarbetstid. Samtidigt önskar var sjunde heltidsarbetande man avkorta sin arbetstid. Skälen till att de inte har kunnat förverkliga detta önskemål är vitt skiftande. Ett skäl som inte alltför sällan aktualiseras är arbetsgivarens motstånd. Jag vill något uppehålla mig vid denna fråga och då i synnerhet vad gäller de statliga myndigheterna.

Genom lagar, förordningar och kollektivavtal har den enskilde rätt till förkortad arbetstid för bl.a. vård av minderåriga barn, studier m.m. Sedan år 1980 regleras möjligheterna till nedsatt arbetstid för statsanställda genom den s.k. deltidförordningen (SFS 1980: 50). I denna sägs bl.a. att deltidarbete får anordnas på den enskildes begäran om verksamheten medger det. I förordningen erinras samtidigt om behovet av att myndighetens uppgifter fullgörs på ett riktigt sätt och att utrustning och arbetslokaler utnyttjas rationellt.

Bestämmelserna i deltidförordningen ger myndigheterna möjlighet att ha en generös inställning till den enskildes önskemål om deltid. Efter samråd med civilministern anser jag inte att det f. n. föreligger behov av att ändra gällande bestämmelser, men jag vill understryka värdet av att myndigheterna i positiv anda prövar ansökningar om deltid. Även om den anställda inte har barn under viss ålder eller inte skall studera kan han eller hon ha angelägna motiv för att vilja begränsa sin arbetstid. Självfallet måste även i fortsättningen den anställdes intressen vägas mot kraven på att verksamheten bedrivs effektivt.

En annan fråga är möjligheterna till tjänstledighet. Även här har myndigheterna att i hög grad själva bedöma de anställdas ansökningar när det gäller tjänstledighet för arbete utanför den statliga sektorn. Med de stora strukturella förändringar vi kan se framför oss inom både den offentliga sektorn och näringslivet bör en generös attityd finnas till tidsbegränsad tjänstledighet för att pröva nya arbetsuppgifter t.ex. arbete utanför den statliga sektorn eller start av egen verksamhet. Jag vill i det sammanhanget erinra om att det trygghetsavtal som väntas träda i kraft på det statliga området den 1 januari 1984 innehåller bestämmelser om tjänstledighet som kan underlätta omställningar vid övertalighet.

Åtgärdernas inriktning

En utgångspunkt för de förslag som läggs fram är att alla unga under 20 år ska få meningsfull sysselsättning. En annan utgångspunkt är att stödja näringslivets rekrytering.

AMS disponerar för innevarande budgetår totalt 4,8 miljarder kr. för beredskapsarbeten. Uttryckt i sysselsättningsdagar motsvarar detta ca 10

miljoner dagar. Hittills har kommunerna svarat för en stor del av ungdomarnas introduktion i arbetslivet via beredskapsarbetena. När nu näringslivets ekonomiska förutsättningar har kraftigt förbättrats bör det ha goda möjligheter att ta större ansvar för bl.a. ungdomarnas inträde på arbetsmarknaden.

Jag kommer därför att föreslå att de enskilda beredskapsarbetena i nuvarande form avskaffas och ersätts med s.k. rekryteringsplatser. Genom dessa platser stimuleras det enskilda näringslivet att tidigarelägga sina anställningar och ta tillvara den arbetsvilja som finns hos de arbets sökande. Stödformen bör stå öppen för arbetslösa över 18 år. I första hand skall emellertid ungdomar och långtidsarbetslösa prioriteras.

Rekryteringsstödet, som föreslås utgå med 50% av den totala lönesumman, skall givetvis utgå endast för arbetslösa som anvisas av arbetsförmedlingen. Till skillnad från vad som gäller för beredskapsarbeten skall det dock inte behöva vara fråga om arbetsuppgifter utanför den ordinarie produktionen. Jag räknar med att vi genom det nya stödet under våren 1984 skall kunna komma upp i en åtgärdsvolym som ligger högre än vad vi hade under våren 1983. Härtill kommer effekter av de s. k. ungdomslagen som jag strax återkommer till.

För riksdagens kännedom vill jag vidare nämna att regeringen efter samråd med arbetsmarknadens parter har beslutat om den huvudsakliga användningen av de 100 milj. kr. som riksdagen i våras anvisade för att främja industrins rekrytering. 10 milj. kr. har avsatts för ungdomsprojekt. Vidare har 10 milj. kr. avsatts för jämställdhetsprojekt och 50 milj. kr. för regionalt förankrade aktiviteter med syfte att stödja industrins rekrytering, information om industrin m.m. 5 milj. kr. har reserverats för specialinsatser för att lösa svårare rekryteringsproblem. Vidare skall 4 milj. kr. användas för intensifierade kartläggnings-, planerings- och stödsatser i samband med den s.k. flaskhalsutbildningen samt 1,5 milj. kr. till en uppfinnartävling på grundskolans högstadium – Finn Upp –85. Slutligen har 265 000 kr. avsatts för en studie av verkstadsindustrins rekryteringsbehov. Totalt har således drygt 80 milj. kr. in-tecknats. Under behandling finns projektförslag som totalt omfattar ca 30 milj. kr.

Den tekniska utvecklingen och de strukturella förändringarna inom både näringslivet och den offentliga sektorn ställer nya krav på både de anställda och de arbetssökandes yrkeskunskaper. Det är därför angeläget att söka vidga volymen inom arbetsmarknadsutbildningen eftersom yrkesutbildning visat sig vara en effektiv väg till arbete.

Jag kommer därför att föreslå att arbetsmarknadsutbildningen utökas från nuvarande 125 000 deltagare till ca 132 000. Utbildningar i datateknik och elektronik bör därvid prioriteras. Vidare bör verksamheten med "starta eget kurser" utvidgas.

En sådan utvidgning av arbetsmarknadsutbildningens kapacitet är synnerligen angelägen och kostnaderna härför kan beräknas till 234 milj. kr.,

inkl. utbildningsbidrag och medel för investeringar. Härtill kommer totalt 37 milj. kr. för arbetsmarknadsutbildning inom försvaret som jag strax återkommer till. Den inriktning av utbildningsverksamheten som förordas stämmer väl överens med de insatser som nu görs för den s.k. flaskhalsutbildningen inom industrin, som riksdagen beslutade om efter förslag i kompletteringspropositionen i våras.

För att aktivt stödja ungdomarna har insatserna inom det reguljära utbildningssystemet byggts ut kraftigt. Kommunerna har genom tidigare regeringsbeslut fått möjligheter att anordna särskilda kurser för arbetslösa inom kommunal vuxenutbildning (komvux) och att därvid överskrida tilldelade resursramar. Härigenom beräknas ca 11 000 arbetslösa kunna erbjudas utbildning under budgetåret. Enligt vad jag har erfarit avser chefen för utbildningsdepartementet att inom kort föreslå regeringen att 50 milj. kr. får användas för en särskild insats för arbetslösa. Detta belopp motsvarar ungefär 1 700 särskilda vuxenstudiestöd under ett helt år.

Från den 1 juli 1983 gäller ett delvis nytt och sammanhållet system för kommunernas uppföljningsansvar för 16- och 17-åringar. Detta uppföljningsarbete har på ett markant sätt bidragit till att begränsa arbetslösheten i dessa åldrar. För ungdomsplatser m.m. har tidigare anvisats 266 milj. kr. För att möjliggöra för kommunerna att erbjuda en ungdomsplats till alla ungdomar som behöver en sådan kommer ytterligare 150 milj. kr. att ställas till skolöverstyrelsens disposition. Det motsvarar ytterligare ca 10 000 platser. Härigenom ställs resurser till förfogande så att samtliga ungdomar i åldern 16–17 år som saknar arbete eller utbildning kan få en ungdomsplats.

För många ungdomar har lärlingsutbildning visat sig vara ett bra alternativ till mer bunden undervisning. Mot denna bakgrund läggs förslag så att denna utbildning kan vidgas med 2 000 platser. Jag vill i detta sammanhang särskilt framhålla vikten av att flickornas andel i lärlingsutbildningen ökas.

I motsats till 16- och 17-åringarna har ungdomarna i åldern 18–19 år f.n. en mycket hög arbetslöshet. Även om de föreslagna rekryteringsplatserna kan väsentligt underlätta för dessa ungdomar att få arbete kommer ytterligare åtgärder att fordras.

Inom försvarets civila delar finns en rad yrkesområden företrädda. Regeringen har tidigare idag i skilda beslut uppdragit åt arbetsmarknadsstyrelsen, överbefälhavaren och civilförsvarsstyrelsen att starta yrkesförberedande praktik på ett 20-tal orter. Yrkespraktiken bör kunna anordnas av både militära och civilförsvarsmyndigheter. Arbetslösa ungdomar i åldrarna 18–24 år bör här kunna få praktik och utbildning på ett stort antal yrkesområden. Det kan gälla bl.a. skogs- och miljövärd, verkstad, förrådsverksamhet, bibliotek, kök, foto, transportverksamhet och brandskydd. Både kvinnor och män bör anvisas till denna form av utbildning. Jag räknar med att upp till 1 300 ungdomar skall få en inkörsport till ett yrkesområde som kan intressera dem.

Chefen för utbildningsdepartementet kommer att föreslå åtgärder för att stimulera kommunerna att inrätta 825 nya intagningsplatser i högre specialkurser på data- och mikroelektronikområdet inom gymnasieskolan under våren 1984. Inom folkhögskolorna har antalet platser utökats med ca 1 500 för att på det sättet ge arbetslösa värdefull utbildning. Genom dessa två åtgärder skapas ca 2 300 utbildningsplatser för i första hand 18- och 19-åringar.

Även med de nämnda åtgärderna är det enligt min mening nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för 18- och 19-åringarna. Det är en allmän uppfattning bland ungdomarna själva och deras föräldrar att det inte är bra för unga människor att möta vuxenvärlden "med pengar på fickan" utan krav på egna arbetsinsatser. Skall vi klara detta behövs det okonventionella grepp vid sidan av de mer beprövade arbetsmarknadspolitiska medlen. Jag kommer därför att förorda att ett system med kommunal skyldighet att ordna arbeten för 18- och 19-åringar kommer till stånd. Dessa s. k. ungdomslag skall kunna anordnas hos stat, kommun och landstingskommun samt ersätta beredskapsarbetena för nämnda åldersgrupp. Ungdomslagen skall utgöra en åtgärd som arbetsförmedlingen kan sätta in när andra arbetsmarknadspolitiska insatser är uttömda. För att underlätta för kommunerna att uppfylla skyldigheten att sörja för 18- och 19-åringarnas samsättning bör arbetsförmedlingen först pröva att anordna ungdomslag hos stat och landstingskommun. De arbetsuppgifter som tas fram skall ligga utanför den beslutade budgeten. Den huvudman som anordnar ungdomslag bör få ersättning av staten för sina kostnader.

Förslaget om ungdomslag innebär att "arbetslinjen" genomförs fullt ut. Ingen ungdom i den aktuella gruppen skall erhålla ekonomiskt stöd från samhället utan att göra en arbetsinsats. Ersättning bör utgå enligt gällande beredskapsavtal och träda i stället för vad som idag utgår i form av KAS eller kassaersättning. Genom ungdomslagen kommer KAS för 18- och 19-åringar inte att behöva utnyttjas. Jag räknar med att upp till 20 000 ungdomar under våren 1984 kan komma att omfattas av ungdomslagen.

Det har visat sig att varvning av beredskapsarbete och utbildning varit ett effektivt arbetsmarknadspolitiskt medel särskilt för ungdomar. Omfattningen har emellertid varit begränsad p. g. a. gällande regelsystem. Som grund för ett särskilt avtal mellan arbetsmarknadens parter föreslås ett särskilt statsbidrag för kombination av utbildning och beredskapsarbete.

AMS har för detta budgetår fått 10 milj. kr. för att tillfälligt anställa extra förmedlare. AMS har utnyttjat medlen på så sätt att 150 personer under hösten förstärker arbetsförmedlingarna. Med beaktande av de insatser jag här förordat bl. a. rekryteringsplatserna bör förmedlingarna under våren 1984 ges medel för att kunna behålla en sådan personalförstärkning. Kostnaderna härför beräknas till 10 milj. kr.

Under vintern 1982/83 uppgick arbetslösheten i byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa till drygt 11 procent. Regeringen beslutade redan i våras

om tidigareläggning av statliga byggnadsobjekt, stöd till samlingslokaler m. m. Totalt handlade det om en byggnadsvolym på knappt 1,5 miljarder kr. De bedömningar som nu kan göras pekar på att arbetslösheten inom byggsektorn vintern 1983/84 kan komma att ligga över den gångna vinterns nivå.

För att motverka en sådan utveckling har regeringen tidigare idag med utnyttjande av finansfullmakten beslutat om ytterligare stimulansåtgärder för byggarbetsmarknaden. Statliga byggnadsobjekt för totalt 500 milj. kr. tidigareläggs. Vidare avsätts 52 milj. kr. för att genomföra bl. a. vissa angelägna turistinvesteringar som beredskapsarbete. Härutöver föreslår bostadsministern vidgade ramar för stöd till samlingslokaler och boendemiljöbidrag med 140 milj. kr. För stöd till bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter föreslås att 25 milj. kr. avsätts och för samlingslokaler för trossamfund och restaurering av Strängnäs domkyrka föreslår civilministern att totalt 14 milj. kr. anvisas.

Totalt beräknas de föreslagna åtgärderna under första halvåret 1984 ge 2 600–3 000 arbetstillfällen. Härutöver kommer inom kort att läggas förslag om ett program för underhålls-, reparations- och ombyggnadsverksamhet inom bostadssektorn. Vidare kommer förslag om åtgärder för att stimulera energiinvesteringarna, bl. a. genom det fortsatta oljeersättningsprogrammet för perioden efter år 1983. Även dessa insatser kommer att positivt påverka byggsysselsättningen under första halvåret 1984.

B 1. Arbetsmarknadsservice

För innevarande budgetår disponerar AMS 10 milj. kr. för tillfälliga personalförstärkningar inom arbetsförmedlingen (prop. 1982/83:100 bil. 12, AU 21, rskr 228). Medlen räcker till ca 80 helårsanställda. AMS har disponerat medlen så att ca 150 arbetsförmedlare har anställts för andra halvåret 1983. AMS har dessutom fått medel för viss tillfällig förstärkning av arbetsförmedlingen i Malmfälten och varvsorterna Malmö och Uddevalla, (prop. 1982/83:120 bil. 4, AU 24, rskr 305 och prop. 1982/83:147, AU 26, rskr 385). Vidare har regeringen tilldelat AMS 4 milj. kr. för intensifierade insatser för vidareutbildning av redan anställda, den s.k. flaskhalsutbildningen.

I skrivelse den 2 september 1983 har AMS hemställt om ytterligare 10 milj. kr. för att under första halvåret 1984 kunna behålla den personal som annars måste lämna verket vid årsskiftet. Enligt AMS behövs denna personal för att arbetsförmedlingen på ett effektivt sätt skall kunna underlätta och snabbt tillgodose den personalrekrytering som väntas inom näringslivet.

Som jag inledningsvis har anfört beräknas den väntade konjunkturuppgången innebära en ökad efterfrågan på arbetskraft från näringslivets sida. För att snabbt kunna möta denna efterfrågan och därigenom motverka de

allt längre arbetslöshetstiderna är det av största vikt att arbetsförmedlingen har erforderliga personalresurser. Med hänsyn härtill och till de åtgärder som föreslås, bl.a. rekryteringsplatser, anser jag att det är motiverat att en sådan tillfällig förstärkning av arbetsförmedlingen som gjorts under hösten 1983 även får göras under det första halvåret 1984. Jag föreslår därför att AMS tilldelas de begärda medlen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln utöver i prop. 1982/83:100 bil. 12, prop. 1982/83:120 bil. 4 och prop. 1982/83:147 bil. 1 upptagna medel, anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.

B 2. Arbetsmarknadsutbildning

I skrivelse den 2 september 1983 har AMS – mot bakgrund av betydelsen att i aktuellt arbetsmarknadsläge hålla en hög volym inom arbetsmarknadsutbildningen – föreslagit att antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildningen under innevarande budgetår höjs från nuvarande 125 000 till 132 000 och att denna utökning skall ske genom att de av SÖ särskilt anordnade AMU-kurserna utvidgas. Därutöver har AMS hemställt om ytterligare medel under innevarande budgetår för att kunna genomföra redan planerad utbildning för 125 000 deltagare och för vilka de tidigare av AMS och SÖ beräknade kurskostnaderna visat sig alltför låga. Sammantaget har AMS beräknat att det behövs ytterligare 220 milj. kr. för kurskostnader. Vidare har AMS hemställt om ytterligare 25 milj. kr. under anslaget B 8. Arbetsmarknadsverket: Inköp för arbetsmarknadsutbildning till investeringar bl.a. inom det datatekniska området.

Jag delar AMS uppfattning att arbetsmarknadsutbildningen bör bibehållas på en hög nivå och om möjligt även öka något. Jag tror också detta är möjligt mot bakgrund av att AMS för föregående budgetår redovisat ett utfall om 130 000 deltagare. Det är vidare väsentligt att arbetsmarknadsutbildningen tillförs resurser så att både arbetslösas behov av grundläggande yrkesutbildning och industrins behov av fortbildning av redan anställda kan tillgodoses. Enligt mina beräkningar kan dessa krav tillgodoses genom att arbetsmarknadsutbildningen tillförs ytterligare 180 milj. kr., varav 60 milj. kr. utgör medel för fortbildning av anställda i syfte att motverka s. k. flaskhalsproblem inom industrin. Angående investeringar återkommer jag under anslaget B 8. Arbetsmarknadsverket: Inköp för arbetsmarknadsutbildning.

Med den av mig nu förordade ökningen av medel för kurskostnader för de särskilt anordnade AMU-kurserna förutsätter jag att utbildning kan erbjudas inom det datatekniska och elektroniska området med inriktning

mot såväl industri som handel, kontor och småföretag. Jag anser det vidare angeläget att AMS utvidgar antalet kurser av typen "starta eget". I den mån arbetsmarknadsutbildningens egna resurser vid AMU-center inte räcker till, bör aktuella utbildningar kunna köpas.

Som jag tidigare har nämnt har AMS fått 4 milj. kr. för att intensifiera insatserna i samband med den s.k. flaskhalsutbildningen inom industrin. Jag vill här betona att denna utbildningsinsats inte får hindras av t.ex. brist på färdiga läroplaner. Provisoriska sådana får tillämpas efter beslut av kursstyrelserna.

Som jag nyligen har anfört är arbetsmarknadsläget särskilt besvärligt för ungdomar. Många ungdomar har också bristande utbildning och saknar erfarenhet av arbetslivet. Som en åtgärd för att underlätta för dessa ungdomar att ta steget ut på arbetsmarknaden har jag efter samråd med försvarsministern funnit det möjligt att utnyttja utbildningskapacitet inom försvaret. Jag vill för riksdagens kännedom meddela att regeringen tidigare denna dag beslutat att arbetsmarknadsstyrelsen på försök skall kunna köpa utbildning inom det militära försvaret och civilförsvaret för att erbjuda ungdomar yrkesförberedande praktik. Denna verksamhet skall inte ersätta befintlig personal eller påverka normal personalrekrytering. Köpen skall följa de regler som AMS normalt tillämpar vid köp av utbildning.

Syftet med den yrkesförberedande praktiken är att ge arbetslösa ungdomar utbildning och praktisk erfarenhet av olika civila yrkesområden inom försvaret samt vissa yrkesområden inom civilförsvarsstyrelsen. Detta innebär att resurser inom ifrågavarande myndighet i form av bl.a. lokaler och materiel skall kunna utnyttjas effektivare samtidigt som utbildningen bör leda till bättre möjligheter för ungdomarna att fatta beslut om yrkesval.

Den yrkesförberedande praktiken skall ses mot bakgrund av den särskilt svåra situation som råder för 18- och 19-åringar och i första hand erbjudas de ungdomar i denna åldersgrupp som inte kan få ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Även åldersgruppen 20–24 år skall kunna komma ifråga i mån av plats.

Yrkespraktiken kommer att innehålla både teoretiska och praktiska moment med tonvikt på de praktiska. Exempel på områden som kan komma ifråga är skogs- och miljövard, sjukvard, verkstad, förrådsverksamhet, bibliotek, kök, foto, transportverksamhet och brandskydd. Deltagarna skall anvisas av arbetsförmedlingen och erhålla utbildningsbidrag under den tid som utbildningen varar. De militära myndigheterna skall ersättas för kurskostnaden med 100 kr. per utbildningsdag och deltagare. För försöksmyndigheter inom civilförsvaret utgår motsvarande ersättning med 150 kr. Under praktikperioden som följer på utbildningen inom civilförsvaret utgår ersättning med 50 kr. per utbildningsdag och elev.

Försvarsmyndigheterna svarar för kursernas uppläggning och genomförande och skall också i erforderlig utsträckning bidra med handledare.

Verksamheten skall omfatta högst ca 1 300 platser vid ett 20-tal orter i

landet. Rekryteringen bör ske så att eleverna i normalfallet kommer att ha pendlingsavstånd till dessa orter. Utbildningen skall påbörjas snarast möjligt och pågå till den 30 juni 1984, utom beträffande praktiktjänstgöringen som följer på utbildningen inom civilförsvaret. Denna del skall i sin helhet vara avslutad den 31 december 1984.

Denna insats innebär en utvidgning av nuvarande verksamhet inom arbetsmarknadsutbildningen och kostnaden kan beräknas till 37 milj. kr., varav 18 milj. kr. för utbildningsbidrag.

För att bl. a. effektivisera ungdomsinsatserna kommer jag vidare under anslaget B 4. Sysselsättningsskapande åtgärder att föreslå en ny möjlighet för arbetsförmedlingen att erbjuda beredskapsarbete i kombination med utbildning.

Kostnaderna för utbildningsbidragen beräknar jag rymmas inom ramen för redan anvisade medel.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln utöver i prop. 1982/83:100, bil. 12, prop. 1982/83: 120, bil. 4, prop. 1982/83: 130, bil. 5, prop. 1982/83: 147, bil. 1 och prop. 1982/83: 150, bil. 3, upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 199000000 kr.

B 4. Sysselsättningsskapande åtgärder

AMS har i skrivelse den 7 juli 1983 redovisat sin bedömning av behovet av särskilda insatser för att stödja byggverksamheten under kommande vinter. Skrivelse i denna fråga och andra sysselsättningsskapande insatser har också kommit in från ett flertal organisationer och kommuner. AMS anser att byggnads- och anläggningsarbeten för ca 1 500 milj. kr. skulle behöva tidigareläggas – utöver de tidigareläggningar som regeringen beslutat om under våren 1983 – för att begränsa arbetslösheten bland byggnadsarbetarna till en nivå jämförbar med januari 1983. Jag vill för riksdagen ge till känna att regeringen, med utnyttjande av den av riksdagen beviljade finansfullmakten (prop. 1982/83:150, bil. 1, FiU 50, rskr 392), genom beslut denna dag tidigarelagt statliga investeringsobjekt för ca 500 milj. kr. samt avsatt 52 milj. kr. för att möjliggöra vissa beredskapsarbeten. Projekten har valts ut så att de ger sysselsättning under innevarande vinter. Vidare har de sysselsättningssvaga regionerna prioriterats. Vid bedömning av insatsernas regionala fördelning har även effekterna av andra insatser t.ex. för Norrbottens län beaktats. Tillsammans med förslag till särskilda insatser som bostadsministern och civilministern senare i dag kommer att redogöra för kan sysselsättningseffekten inom byggnadssektorn av dessa åtgärder beräknas till 2 600–3 000 arbetstillfällen under första

halvåret 1984 och en byggvolym om ca 1 000 milj. kr. Sysselsättningseffekten är således i nivå med vad AMS har föreslagit.

Vidare kommer bostadsministern inom kort att presentera förslag som rör underhåll, ombyggnad och reparation inom bostadssektorn. Inom energipolitiken kommer förslag att läggas fram om bl. a. det fortsatta oljeersättningsprogrammet. Dessa insatser kommer att positivt påverka byggsysselsättningen redan kommande vinter.

I skrivelse den 2 september 1983 har AMS redovisat behov av ökade arbetsmarknadspolitiska insatser bl. a. för att främja näringslivets rekrytering av personal.

Jag delar AMS uppfattning att behovet av sysselsättningskapande åtgärder är lika stort som under föregående budgetår. Jag kommer i det följande att förorda att ett på näringslivet inriktat rekryteringsstöd införs som ersättning för enskilda beredskapsarbeten i dess nuvarande form. Vidare tar jag upp möjligheten att inom turistsektorn m.m. utföra vissa beredskapsarbeten samt förordar att ett system med beredskapsarbete varvat med utbildning införs.

Beredskapsarbeten

För riksdagens kännedom vill jag meddela att regeringen med utnyttjande av den av riksdagen beviljade finansfullmakten tidigare denna dag beslutat avsätta 52 milj. kr. för beredskapsarbeten av investeringskaraktär inom bl. a. turistnäringen. AMS ges i uppdrag att inventera och välja ut projekt varefter dessa underställs regeringens prövning. Jag beräknar att det på detta sätt skapas närmare 300 arbetstillfällen under våren 1984.

AMS har förordat att ett förhöjt tilläggsbidrag under sex månader skall kunna utgå för kommunala vatten- och avloppsarbeten. Jag är inte beredd att tillstyrka förslaget men vill samtidigt framhålla att sådana arbeten kan utföras som beredskapsarbeten. Vid bedömning av skilda investeringsarbeten bör möjligheten att skapa sysselsättning genom nämnda typ av arbeten beaktas.

I kompletteringspropositionen anmälde jag att det inom regeringskansliet pågick en översyn av de gällande bestämmelserna för beredskapsarbete och arbetsmarknadsutbildning i syfte att underlätta en kombination av dessa åtgärder. Bakgrunden till denna översyn var dels hinder av administrativ art, dels ett antal skrivelser i denna fråga.

AMS har vidare i skrivelse den 25 mars 1983 bl.a. hemställt om möjligheter att varva arbete och utbildning för flyktingar i syfte att underlätta såväl språkinläring som anpassning till svensk arbetsmarknad.

Mot bakgrund av vad jag anförde i kompletteringspropositionen anser jag det mycket väsentligt att en kombination av beredskapsarbete och utbildning kan komma till stånd. Det är därvid även viktigt att detta kan ske på ett för arbetsförmedlingen lätthanterligt och smidigt sätt. Det skulle enligt min uppfattning vara till fördel om beredskapsarbete varvat med

utbildning kunde hanteras som en enhetlig åtgärd till vilken arbetsförmedlingen kan anvisa en arbetssökande.

Jag föreslår därför att det inom den kommunala sektorn får anordnas en ny form av beredskapsarbete i kombination med utbildning. Åtgärden skall riktas till arbetslösa som har behov av både utbildning och arbetslivserfarenhet. I beredskapsarbetet bör utbildning ingå i storleksordningen 20–50 procent av full arbetstid. Deltagaren kommer att ha samma anställningsform som vid ett vanligt beredskapsarbete och uppbära lön från arbetsgivaren.

I denna nya form av beredskapsarbete är det inte rimligt att begära att arbetsgivaren skall vara beredd att betala en lön som uppgår till samma belopp som vid vanligt beredskapsarbete. Med hänsyn till att utbildningsinslag ingår i beredskapsarbetet är det tvärtom naturligt att en sammanvägning sker mellan de delar som idag ersätts med lön resp. utbildningsbidrag. Enligt min mening är det å andra sidan från den enskildes synpunkt angeläget att ersättningen inte varierar under perioden.

Den ersättning som betalas ut vid beredskapsarbeten bestäms i särskilda kollektivavtal. En förutsättning för att den nya formen av beredskapsarbete skall kunna komma till stånd är således att nya avtal sluts för just dessa arbeten. Som grund för ett sådant avtal förordar jag att statsbidrag får utgå med 60 procent av avtalsenlig lön för beredskapsarbete utan särskilda utbildningsinslag.

Utbildningsdelen anordnas normalt inom arbetsmarknadsutbildningens ram. Därvid kommer vissa kostnader att belasta anslaget B 2. Arbetsmarknadsutbildning. Något hinder för att anordna utbildningen genom annan utbildningsanordnare bör inte föreligga. Kostnaderna för beredskapsarbete i kombination med utbildning bör rymmas inom de givna anslagsramarna.

Rekryteringsplatser

AMS har som tidigare nämnts hemställt att enskilda beredskapsarbeten ersätts med en ny form av rekryteringsstöd. Bakgrunden till AMS förslag är uppfattningen att det i nuvarande konjunkturfas och med den utveckling som väntas under det närmaste året är fördelaktigt om de sysselsättningsskapande insatserna i största möjliga utsträckning kan ges en sådan utformning att de underlättar rekryteringen av arbetskraft till industrin och näringslivet i övrigt.

Rekryteringsstödet föreslås omfatta hela det enskilda näringslivet och utgå vid såväl tillsvidare-, visstids- som provanställning som står i överensstämmelse med lag och gällande avtal. Dock kan det för vissa klart säsongberoende branscher finnas anledning att bidrag endast medges vid tillsvidareanställning.

Bidraget föreslås utgå för nyrekrytering av personer som är arbetslösa och som har anvisats av arbetsförmedlingen. AMS har i sitt förslag inte

begränsat kretsen arbetslösa utan menar att rekryteringsplatserna bör gälla arbetslösa oavsett ålder. Däremot föreslås att en prioritering skall göras till förmån för ungdomar och långtidsarbetslösa samt att andra grupper av arbetslösa skall kunna komma ifråga först när det inte finns anvisningsbara sökande bland de prioriterade grupperna.

Statsbidraget föreslås utgå med 50 procent av lönekostnaden under sex månader.

Handläggningen av ärende angående rekryteringsplatser föreslås bli enklare än vad som gäller för enskilda beredskapsarbeten. Den handläggning som AMS nu föreslår innebär att företaget anmäler intresse av att anställa personal till arbetsförmedlingen som i sin tur genom en överenskommelse med företaget anvisar arbetslösa till rekryteringsplatser.

AMS föreslår att rekryteringsplatserna skall ersätta enskilda beredskapsarbeten fr.o.m. den 1 januari 1984 och gälla t.o.m. den 31 december 1984.

Kostnaderna för rekryteringsplatser och kvarstående enskilda beredskapsarbeten har AMS beräknat till 1 000 milj. kr. för budgetåret 1983/84. Därvid har AMS utgått från att antalet enskilda beredskapsarbeten under hösten når en volym av 25 000 personer. Rekryteringsplatserna kan successivt under våren 1984 komma upp i 40 000. Dessutom föreslår AMS att systemet utvärderas och att 0,3 milj. kr. får användas ur sakanslaget för detta ändamål.

För egen del gör jag följande bedömning. Industrikonjunkturen är nu på uppåtgående. Beroende på den lediga kapacitet som finns inom industrin har sysselsättningen dock ännu inte ökat. Samtidigt expanderar den privata tjänstesektorn kraftigt. Jag delar AMS uppfattning att de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör inriktas på att stimulera den tillväxt som nu sker inom den enskilda sektorn. Samtidigt som åtgärderna får denna inriktning bör också expansionen utnyttjas i arbetsmarknadspolitiskt syfte inte minst för att stimulera anställning av kvinnor i industrin.

Jag föreslår därför att en ny arbetsmarknadspolitisk åtgärd – rekryteringsplatser – införs fr.o.m. den 1 januari 1984. Rekryteringsplatserna bör fr.o.m. detta datum ersätta de enskilda beredskapsarbetena, i dess nuvarande form. Fortfarande bör dock möjlighet finnas att som beredskapsarbete utföra vissa enskilda investeringsobjekt.

Reglerna för rekryteringsplatser bör i huvudsak utformas i enlighet med AMS förslag. Det bör vara möjligt att inrätta rekryteringsplatser inom hela det enskilda näringslivet och gälla även tidsbegränsade nyanställningar som sker i enlighet med lag och gällande avtal. Jag förutsätter härvid att de berörda företagen och de fackliga organisationerna inom ramen för de normala kontakterna klarar ut de frågor som rör rekryteringsplatserna så att en administrativt betungande process med remisser till olika fackliga organisationer blir obehövlig.

Beträffande särskilt säsonganknutna branscher – såsom jord- och

skogsbruk, trädgård, turism och byggnadsverksamhet – kan särskilda regler i huvudsaklig överensstämmelse med vad som gäller för enskilda beredskapsarbeten behövas i detta avseende.

För att inte i onödan låsa arbetsförmedlingens möjligheter att agera i enskilda situationer förordar jag att arbetsförmedlingen skall ha möjlighet att anvisa arbetslösa arbetssökande som fyllt 18 år till rekryteringsplatser. Ungdomar och långtidsarbetslösa bör dock prioriteras. Jag vill samtidigt betona att rekryteringsplats inte skall utnyttjas för arbetssökande som bedöms ha möjlighet få arbete på öppna marknaden genom andra insatser som t. ex. platsförmedling och utbildning. Rekryteringsstödet skall således inte ses som ett allmänt stöd för nyanställningar.

Bidrag för rekryteringsplatser bör utgå med 50 procent av lönekostnaden i sex månader. Även om detta är en sänkning av bidragsprocenten jämfört med enskilda beredskapsarbeten anser jag ändå att 50 procent är en lämplig nivå med hänsyn till att reglerna görs mer generösa än för enskilda beredskapsarbeten. Enskilda beredskapsarbeten får t. ex. inte utnyttjas för ordinarie verksamhet utan skall avse sådant arbete som annars inte hade blivit utfört. Detta krav bör inte gälla för de av mig nu föreslagna rekryteringsplatserna.

När det gäller övergången från systemet med enskilda beredskapsarbeten till den föreslagna ordningen med rekryteringsplatser vill jag för riksdagens kännedom meddela att jag ämnar föreslå regeringen att enskilda beredskapsarbeten i nuvarande form skall vara avslutade senast den 30 april 1984 samt att några anvisningar till sådana arbeten inte får ske efter den 31 december 1983.

Det bör ankomma på regeringen eller efter regeringens bemyndigande AMS att utfärda närmare föreskrifter för rekryteringsplatserna.

AMS har i en tidigare skrivelse den 25 mars 1983 bl. a. hemställt om bemyndigande att som en försöksverksamhet få utge 75 procent statsbidrag av de totala lönekostnaderna vid praktikanställning för flyktingar under högst tre månader. Bakgrunden till förslaget är de kraftigt försämrade möjligheterna för flyktingar att få arbete samt att arbetsgivarna ofta inte har tillräckliga kunskaper om i vilken utsträckning som utbildning och arbetslivserfarenhet från flyktingarnas hemländer är användbara i Sverige. Jag anser efter samråd med statsrådet Gradin att det vid sidan av det här föreslagna rekryteringsstödet är mindre lämpligt med en särskild försöksverksamhet med praktikplatser för flyktingar. I stället kan rekryteringsplatser komma att kunna utnyttjas även för flyktingar som inte bedöms ha möjlighet få arbete på annat sätt.

Jag vill i detta sammanhang också erinra om de arbetsmarknadspolitiska stödformer som finns för att öka arbetshandikappade sökandes möjligheter att få anställning. Liksom hittills bör bidrag kunna lämnas vid utbildning i företag och praktikanställning av äldre och handikappade liksom lönebidrag och bidrag till arbetshjälpmedel. Handikappkommittén (A 1982:02)

kommer inom kort att lägga fram förslag om vissa förändringar av bl. a. lönebidragen.

AMS har för beredskapsarbeten i budgetpropositionen och kompletteringspropositionen tilldelats 4 850 milj. kr. för innevarande budgetår. Härav har regeringen tills vidare innehållit 500 milj. kr.

AMS bedömer att utnyttjandet av beredskapsarbeten kommer att motsvara ianspråktagande av 2 500 milj. kr. under hösten. Mot denna bakgrund bedömer AMS att ytterligare 1 000 milj. kr. behövs för rekryteringsplatser och beredskapsarbeten under våren 1984. Därvid har AMS räknat med en successiv ökning till 40 000 rekryteringsplatser under våren.

Enligt min bedömning vore det önskvärt med en volym av 40 000 rekryteringsplatser under våren 1984. Jag förutsätter att arbetsmarknadens parter tillsammans med de enskilda företagen aktivt medverkar i arbetsmarknadsverkets ansträngningar att genom rekryteringsstödet tillförsäkra näringslivet personal och samtidigt ge de arbetssökande möjlighet att delta i arbetslivet. Jag har vidare utgått ifrån att en utvärdering av rekryteringsplatserna görs inom ramen för av AMS tilldelade medel.

Eftersom regeringen har innehållit 500 milj. kr. av innevarande års medel till beredskapsarbeten beräknar jag ett ytterligare medelsbehov för ifrågavarande anslag till 500 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de av mig förordade reglerna för rekryteringsplatser,
2. godkänna de av mig förordade grunderna för statsbidrag till beredskapsarbete i kombination med utbildning,
3. till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 12 och prop. 1982/83: 150 bil. 3 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 500 000 000 kr.

B 8. Arbetsmarknadsverket: Inköp för arbetsmarknadsutbildning

I årets budgetproposition beräknades medelsbehovet för investeringar inom arbetsmarknadsutbildningen till 51 milj. kr. varav 45 milj. kr. för ny- och reinvesteringar i basverksamheten samt investeringar till följd av läroplansförändringar och 6 milj. kr. för komplementutbildningar. Denna beräkning grundades på 70 000 deltagare i AMU-kurserna.

I skrivelsen den 2 september 1983 har AMS mot bakgrund av dels den planerade utökningen av antalet deltagare i AMU-kurserna till 92 000, dels näringslivets krav på att upprätthålla en hög kvalitet i utbildningen, hemställt om ytterligare 25 milj. kr. för inköp av utrustning.

AMS framhåller därvid att investeringar som ökar den totala fasta AMU-kapaciteten bör undvikas, men att det är angeläget att arbetsmarknadsutbildningen kan svara mot de aktuella utbildningsbehoven på arbets-

marknaden. Köp av utbildningskapacitet tillämpas i ökad utsträckning när utbildningsbehovet är tillfälligt eller när utbildning snabbt skall sättas igång. Brist på investeringsmedel hindrar dock införande av nya eller reviderade läroplaner inom angelägna utbildningsområden.

Jag anser det givetvis angeläget att AMU-kurserna kan svara upp mot näringslivets krav på kvalitet och att den planerade utökningen av AMU-kurserna kan genomföras.

Med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen anser jag det dock nödvändigt att den tekniska standarden i arbetsmarknadsutbildningen i ökad utsträckning måste upprätthållas genom köp av utbildning i företag. Investeringar som ökar den totala fasta AMU-kapaciteten bör enligt min uppfattning undvikas. Särskilt bör detta gälla mycket dyr utrustning t. ex. NC-maskiner. Emellertid bedömer jag mot bakgrund av den ökning av antalet kursdeltagare som jag har förordat under anslaget B 2. Arbetsmarknadsutbildning det motiverat att ytterligare 10 milj. kr. anvisas för inköp av utrustning för AMU-kurserna.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Arbetsmarknadsverket: Inköp för arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1983/84 under tionde huvudtiteln utöver i prop. 1982/83:100, bil. 12 upptagna medel, anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.

Statsbidrag för ungdomslag

Nytt anslag (förslag) 300 000 000

Som jag tidigare nämnt har ungdomarna i åldern 18–19 år betydande svårigheter att finna arbete. Under mars och april månader i år hade i genomsnitt 20 000 ungdomar i den åldern beredskapsarbete. Ca 12 000 hade kommunala beredskapsarbeten, 2 000 statliga och 6 000 enskilda. Vidare fanns det ca 2 800 arbetslösa 18–19-åringar som uppbar ersättning från erkänd arbetslöshetskassa och 8 100 som hade kontant arbetsmarknadsstöd (KAS) samt ca 7 100 som helt saknade arbetsmarknadspolitiskt stöd. Totalt rörde det sig således om ca 38 000 ungdomar i åldern 18–19 år.

Av de arbetslösa 18- och 19-åringarna saknar flertalet arbetslivserfarenhet. En relativt stor grupp har bristande eller avbruten utbildning bakom sig vilket gör att de har särskilt svårt att göra sig gällande på arbetsmarknaden. De åtgärder som jag har redovisat tidigare, t. ex. rekryteringsstödet, bör väsentligt kunna underlätta för ungdomarna att få arbete.

Enligt min mening är situationen emellertid f. n. sådan för de arbetslösa 18–19-åringarna att det inte räcker med de åtgärder som hittills har vidtagits och de nya förslag som jag nyss har redovisat. För de arbetslösa 16-

och 17-åringarna har särskilda insatser gjorts inom skolans ram för att förhindra att dessa ungdomar går sysslolösa utan att någon tar det praktiska ansvaret för dem. Statsbidrag utgår således för särskilda kommunala uppföljningsinsatser för 16- och 17-åringarna och målet är att alla i den åldersgruppen skall omfattas av insatserna, vare sig det blir fråga om utbildning eller placering i ungdomsplatser.

Jag bedömer att liknande insatser nu erfordras för de 18- och 19-åringar som har lämnat skolan och som trots egna eller samhälleliga ansträngningar att finna arbete eller utbildning går helt sysslolösa. Enligt min mening kan samhället inte stå till svars för att en stor grupp ungdomar får börja vuxenlivet på detta sätt. Från ungdomarnas synpunkt är det nödvändigt att de under den tid som det tar för dem att komma in på den reguljära arbetsmarknaden får uppgifter som kan bidra till att fördjupa deras samhällssyn och få dem att känna att de liksom andra har en plats i samhället.

Utöver de åtgärder som finns och som jag dessutom tidigare idag förordat i syfte att underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden behövs ytterligare en ny åtgärd som har till syfte att ge 18- och 19-åringar som annars skulle gå sysslolösa en meningsfull och utvecklande uppgift till dess de kan finna en passande utbildning eller anställning. Samhället bör inte nöja sig med att ge ungdomarna olika former av passivt ekonomiskt stöd utan bör också ge dem en uppgift. "Kontantlinjen" bör ersättas av "arbetslinjen". Enligt min mening är det naturligt att det i sista hand blir kommunernas uppgift att träda in och finna den sysselsättning som ungdomarna behöver. På många håll har redan tagits initiativ i den riktningen. Vad det nu gäller är att gå vidare och se till att alla arbetslösa 18- och 19-åringar får samma möjligheter.

Mot denna bakgrund förordar jag att alla arbetslösa 18- och 19-åringar som arbetsförmedlingen inte har kunnat skaffa ett arbete och som inte heller har kunnat erbjudas lämplig utbildning skall beredas sysselsättning i s. k. ungdomslag. Dessa skall kunna anordnas hos statliga arbetsgivare och hos kommuner och landstingskommuner. För kommuner bör det emellertid vara en skyldighet att vid behov anordna ungdomslag.

I ungdomslagen skall ungdomarna kunna utföra sådant samhällsnyttigt arbete som annars inte skulle ha blivit utfört inom ramen för ordinarie resurser. Ungdomslagen skall kunna hjälpa till såsom assistenter eller biträden i skilda slag av verksamheter och därmed vara en extraresurs vid sidan av den ordinarie arbetsstyrkan. Ungdomarna skall också på egen hand kunna ges tillfälle att utföra nyttiga sysslor som annars inte skulle ha kommit till utförande. Syftet skall inte minst vara att ge den unge inblick i och praktisk erfarenhet av de olika arbetsuppgifter som utförs. Verksamheter som skall kunna beröras är t. ex. vård och barnomsorg, olika slag av miljövård, teknisk verksamhet, undervisnings- och fritidsverksamhet m. m. Erfarenhet av detta slag finns redan på olika håll och en av tankarna bakom valet av formen ungdomslag är att ungdomarna i laget själva skall

kunna vara med i att utveckla och komma med idéer om verksamheten och dess uppläggnig. Varje ungdomslag bör omfatta ca 10–25 ungdomar men får naturligtvis anpassas till vad som ter sig lämpligt i det enskilda fallet. Det bör kunna finnas flera ungdomslag hos en och samma kommun, landstingskommun eller statlig myndighet. Lagen bör ha tillgång till handledare och arbetsledare i den utsträckning som behövs.

Jag vill emellertid betona att sysselsättning i ungdomslag skall vara en möjlighet som kommer i fråga bara för ungdomar som inte har kunnat få arbete på annat sätt och som inte har kunnat placeras i utbildning. Det bör vara arbetsförmedlingen som bedömer när övriga möjligheter är uttömda och när sysselsättning i ungdomslag skall aktualiseras. I första hand bör därvid prövas möjligheterna till sysselsättning i ungdomslag hos stat eller landstingskommun. Jag förväntar mig att dessa arbetsgivare på samma sätt som hittills gällt för beredskapsarbeten är beredda ta sitt ansvar för ungdomarnas sysselsättning. Kommunernas skyldighet att sörja för 18–19-åringarnas sysselsättning bör härigenom underlättas. Ett nära samarbete måste äga rum mellan arbetsförmedling och ungdomslag. Ungdomarna skall vara anmälda såsom arbetssökande hos arbetsförmedlingen och förmedlingen skall kontinuerligt arbeta på att finna en lämplig utbildning eller en anställning på den reguljära arbetsmarknaden, t. ex. med hjälp av det rekryteringsstöd som jag har förordat i det föregående.

Verksamheten i ungdomslagen bör inte få omintetgöra eller begränsa utrymmet för sådana initiativ av liknande innebörd som redan har tagits av ungdomar på åtskilliga håll. Jag tänker bl. a. på verksamheter av typen "All-fix" och "Ring så kommer vi". Inom ramen för det förslag som jag nu redovisar bör det därför vara möjligt att stödja även verksamheter som har vissa affärsmässiga inslag. Slödperioden bör emellertid begränsas i tiden och härigenom uppnås att det ekonomiska stödet får karaktären av startbidrag.

Ersättningen till de ungdomar som sysselsätts i ett ungdomslag bör bestämmas till vad som utgår enligt gällande beredskapsavtal som har träffats mellan berörda parter på arbetsmarknaden och träda i stället för vad som idag utbetalas till dessa ungdomar i form av arbetslöshetsersättning eller kontant arbetsmarknadsstöd (KAS). Även anställningsvillkoren i övrigt bör bestämmas med utgångspunkt i dessa avtal med de justeringar som kan vara nödvändiga med hänsyn till den särskilda uppgift av arbetsmarknadspolitisk stödåtgärd som sysselsättning i ett ungdomslag är avsedd att ha.

Ungdomar som är berättigade till ersättning motsvarande hel kassaersättning bör beredas heltidssysselsättning i ungdomslagen. Ungdomar som uppbär kontant arbetsmarknadsstöd eller inte är berättigade till någon ersättning alls bör sysselsättas fyra timmar per dag.

Statsbidrag bör utgå motsvarande hela ersättningskostnaden för ungdomslagens medlemmar jämte en ersättning om 20 kr. per dag och ungdom

för administrationskostnader och kostnader för handledare/arbetsledare. Det bör ankomma på regeringen att utforma de närmare föreskrifterna härom.

För att göra det möjligt för ungdomar som har sysselsättning fyra timmar per dag i ett ungdomslag att utnyttja resten av sin tid till utbildning bör kommunerna också ta initiativ till att erbjuda ungdomarna plats inom det kommunala vuxenutbildningen (komvux).

Verksamheten i ungdomslagen är som jag tidigare nämnt avsedd att omfatta bl. a. de ungdomar som nu går sysslolösa med arbetslöshetsersättning eller kontant arbetsmarknadsstöd och därmed blir de således inte aktuella för en sådan ersättning eller sådant stöd. Genom införandet av ungdomslag kan kommunala och statliga beredskapsarbeten för 18- och 19-åringar avskaffas.

Som jag tidigare framhållit bör verksamheten i ungdomslag påbörjas den 1 januari 1984. Det kan förutses att vissa övergångsfrågor måste lösas. Emellertid bör beredskapsarbeten och särskilda ungdomsprojekt som pågår vid årsskiftet få fullföljas.

Jag räknar med att verksamheten med ungdomslag successivt kan byggas upp under våren 1984 och att upp till 20 000 ungdomar kan komma att omfattas. Jag beräknar kostnaderna härför till 300 milj. kr. inkl. kostnader för administration och handledare/arbetsledare.

Det program som jag nu har redovisat innebär att förslag måste utarbetas till en lag med vissa regler om ungdomslag hos kommunerna och till ändringar bl. a. i lagarna om arbetslöshetsförsäkring och kontant arbetsmarknadsstöd. Visst annat författningsarbete måste också utföras. Jag förordar att regeringen lägger fram förslag om lagstiftning i en särskild proposition till riksdagen senare i oktober. Jag vill i detta sammanhang tillägga att en sådan verksamhet som jag nu har förordat noggrant måste följas upp, särskilt i uppbyggnadsskedet. Det är inte minst viktigt att man följer de praktiska verkningarna och undersöker om kompletterande åtgärder behöver vidtas. Verksamheten i ungdomslag bör bl. a. inte få återverka menligt på de ansträngningar som görs för andra grupper på arbetsmarknaden, bland dem uppföljningen inom skolans ram för 16- och 17-åringarna. Jag kommer att noggrant följa dessa frågor och vid behov återkomma till regeringen med de ytterligare förslag som kan behöva föreläggas riksdagen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de grunder för statsbidrag till verksamheten med ungdomslag som jag har förordat,
2. till *statsbidrag för ungdomslag* för budgetåret 1983/84 under titel *tionde huvudtiteln* anvisa ett förslagsanslag av 300 000 000 kr.

Statliga myndigheters beställningar av viss administrativ service

Nytt anslag (förslag) 5 000 000

Jag kommer nu efter samråd med chefen för industridepartementet att behandla frågan om administrativ tjänsteproduktion i Malmfälten.

Med anledning av regeringens proposition om utveckling i Norrbotten beslutade riksdagen våren 1983 bl.a. att anvisa 200 milj. kr. till särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län (prop. 1982/83: 120, bil. 6, AU 24, rskr 305). Beloppet utgör en medelsram som får tas i anspråk av regeringen. I propositionen redovisades vissa åtgärder som borde kunna komma i fråga för finansiering från denna medelsram. Bland åtgärderna upptogs en utbyggnad av den verksamhet som bedrivs av Stiftelsen Administrativ Produktion i Malmfälten

Servicecentralen i Gällivare (SIGA) bildades år 1980 som en statlig stiftelse. Efter omorganisation hösten 1982 har stiftelsen bytt namn till Administrativ Produktion i Malmfälten, vilken nu är ledningsorgan till SIGA AB och SIGA Företagsutveckling AB. Utvecklingsarbetet och marknadsföringen av de administrativa tjänsterna har intensifierats sedan våren 1983 då stiftelsen bl. a. fick ett resurstillskott och utvecklingsbolaget bildades.

Enligt min uppfattning har SIGA-verksamheten gynnsamma utvecklingsmöjligheter på längre sikt men trots detta behov av särskilda, kortsiktig sysselsättningstödjande insatser. Jag föreslår i det följande att särskilda medel anvisas för detta ändamål.

SIGA verksamheten startade under våren 1980 med kontorsserviceproduktion i form av dataregistrering, ord- och textbehandling, mikrofilmning samt tryckning. Syftet var dels att bygga upp en administrativ tjänsteproduktion i Malmfälten, dels att skapa arbetstillfällen inom ett för regionen nytt verksamhetsområde. Vid starten sysselsattes ca 40 personer. Antalet anställda är nu ca 90, varav ca 70 i Gällivare och ca 20 i Kiruna.

Under våren 1983 gav regeringen bl.a. i uppdrag till ett fyrtiotal statliga myndigheter att ta fram förslag om arbetsuppgifter som kan utföras av SIGA AB. Stiftelsen fick samtidigt i uppdrag att ta fram en plan för en utbyggd och breddad verksamhet och att utreda förutsättningarna för etablering av verksamhet i Svappavaara.

Stiftelsen redovisade i augusti 1983 sin utbyggnadsplan för regeringen och hemställde samtidigt om medel för den fortsatta utvecklingen. Stiftelsen har funnit att SIGA AB fortsättningsvis bör bredda sin administrativa kompetens och marknadsföra sina tjänster på såväl den offentliga som den privata sektorn. SIGA AB och SIGA Företagsutveckling AB har i några fall inlett förhandlingar om samarbete med nya företag och myndigheter om produktion för nya kunder. Resultat i form av konkreta arbetsuppgifter i Gällivare och Kiruna bör dock inte förväntas förrän successivt fr.o.m. 1984.

I enlighet med stiftelsens hemställan har regeringen nyligen beslutat ställa 20 milj. kr. till stiftelsens förfogande från tolfte huvudtitelns anslag Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län.

Ett av syftena med utvecklingsarbetet är att stiftelsens produktiva enheter skall kunna fullgöra långsiktiga funktioner i rationella administrativa system och rutiner inom statliga myndigheter och andra verksamhetsområden. Regeringen är beredd att pröva och i lämpliga fall ställa ytterligare medel till förfogande från anslaget Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län för att få igång projekt som innebär att enheterna kan få en sådan långsiktig roll.

De statliga basprojekt som SIGA-verksamheten till stor del har byggt upp kring, sysselsätter fortfarande ca en tredjedel av de anställda i SIGA AB. Flera av dessa projekt trappas ned eller avslutas under hösten och vintern 1983/84.

Det uppdrag som regeringen under våren 1983 gav åt statliga myndigheter resulterade i förslag om arbetsuppgifter av sammanlagt en mycket stor arbetsvolym. I de flesta fall dock utan redovisade finansieringslösningar eller rationaliseringsvinster. Flertalet förslag kräver därför ytterligare bearbetning medan några av projekten skulle kunna starta med kort varsel under förutsättning att finansieringen kan lösas.

Stiftelsen Administrativ Produktion i Malmfälten är nu, enligt min bedömning, på god väg att utveckla och etablera administrativ och datateknisk kunskap i Malmfälten samt marknadsföra denna inom såväl den offentliga som den privata sektorn. Regeringen har nyligen, genom resurstillskott till stiftelsen, gett stiftelsen förbättrade möjligheter att bygga upp långsiktigt bärkraftigt verksamhet. Samtidigt som satsningen på SIGA-verksamheten efter hand förväntas ge resultat minskar nu sysselsättningen i de ursprungliga statliga basprojekten kraftigt inom loppet av innevarande budgetår. De omedelbara sysselsättningsproblem som kan uppstå i SIGA AB, kan därför behöva överbryggas genom nya statliga beställningar som kan effektueras med kort varsel. Mot den bakgrunden anser jag att 5 000 000 kr. bör anvisas för statliga myndigheters beställningar av viss administrativ service. Medlen bör stå till regeringens förfogande och tas i anspråk för sådana statliga beställningar som innebär att rationella, administrativa uppgifter hos myndigheter tidigareläggs och att största möjliga sysselsättningseffekt kan uppnås. De projekt som kan genomföras med nu föreslagna medel bör lämpligen samordnas med övriga insatser för utveckling av SIGA-verksamheten. Jag anser därför att medlen bör föras upp på anslag under tolfte huvudtiteln.

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Statliga myndigheters beställningar av viss administrativ service* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Bilaga 2

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-10-06**Föredragande:** statsrådet Hjelm-Wallén**Anmälan till proposition om särskilda sysselsättningsåtgärder för budgetåret 1983/84.****Inledning**

Chefen för arbetsmarknadsdepartementet har redogjort för bakgrunden till behovet av ytterligare utbildningspolitiska insatser för ungdomar. De åtgärder som gäller utbildningsdepartementets verksamhetsområde avser ökat antal ungdomsplatser, rekryteringsbidrag för nya lärlingsplatser, särskilda bidrag till högre specialkurser inom dataområdet m.m., särskilda vuxenstudiestöd för arbetslösa samt kurser för arbetslös ungdom på folkhögskola. De åtgärder som föreslås beräknas kosta sammanlagt ca 250 milj. kr.

Chefen för arbetsmarknadsdepartementet har vidare lämnat en redogörelse för regeringens stimulansåtgärder för byggarbetsmarknaden. Av tidigare lagda investeringar inom utbildningsdepartementets område utgör ca 8 milj.kr. arbeten inom kulturminnesvården och ca 16 milj.kr. mindre om- och tillbyggnader för högskolan och specialskolan.

D. SKOLVÄSENDET**D 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor***1. Rekryteringsbidrag för 2000 nya lärlingsplatser budgetåret 1983/84.*

Försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning enligt en särskild förordning (SFS 1980: 533) har bedrivits sedan läsåret 1980/81. Gymnasial lärlingsutbildning innebär i korthet att den som blir eller eventuellt redan är anställd hos ett företag eller en institution också av skolstyrelsen kan antas som elev i gymnasieskolan. Eleven får då yrkesutbildning enligt en kursplan som skolstyrelsen fastställer efter samråd med företaget eller institutionen. Det finns dels en tvåårig grundutbildning, dels en ettårig färdigutbildning.

För gymnasial lärlingsutbildning lämnas inom vissa ramar statsbidrag till

kommunen med visst belopp per elev och lärotimme hos företaget. Statsbidraget är avsett för den ersättning som kommunen betalar företaget för utbildningsplatsen där. En viss mindre del av bidraget får dock användas till åtgärder för samverkan, tillsyn m.m.

Riksdagen beslutade i våras på regeringens förslag att försöksverksamheten skulle förlängas t.o.m. den 30 juni 1984 i avvaktan på skolöverstyrelsens (SÖ) utvärdering av verksamheten. SÖ har nu inkommit med sin rapport om erfarenheterna av de första tre årens verksamhet. Jag avser att i budgetpropositionen 1984 återkomma med förslag till vissa förändringar av lärlingsutbildningen med anledning av SÖ:s rapport. Redan nu kan dock konstateras att den gymnasiala lärlingsutbildningen fått en icke obetydlig omfattning och därigenom spelar stor roll inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdomar som inte genomgår annan gymnasieutbildning. Verksamheten har stadigt ökat i omfattning. Sålunda deltog första försöksåret ca 1 900 elever i 138 kommuner och våren 1983 ca 5 500 elever i 188 kommuner. Under hela treårsperioden har totalt ca 9 300 elever tagits in i gymnasial lärlingsutbildning. 95 % av dem har fullföljt sin utbildning och sedan haft arbete.

Enligt SÖ:s utvärdering synes det finnas möjligheter till en ökning av lärlingsutbildningen, om statsbidragsvillkoren förbättras. Mot bakgrund av ungdomarnas fortfarande svåra situation på arbetsmarknaden anser jag att denna väg bör prövas som stimulans budgetåret 1983/84. Således bör ett rekryteringsbidrag på 5 000 kr. per plats lämnas till kommunerna för extra ersättning till företag och institutioner som inrättar nya lärlingsplatser för grundutbildning eller färdigutbildning, som påbörjas under perioden 1 november 1983–30 juni 1984.

Jag beräknar att en sådan höjning av ersättningen skall kunna leda till att ytterligare 2 000 platser inrättas inom gymnasial lärlingsutbildning under budgetåret 1983/84 till en sammanlagd kostnad av 30 milj.kr. Jag avser att föreslå regeringen att med stöd av tidigare lämnat arbetsmarknadsbemyndigande anvisa ytterligare 2 000 platser, avsedda för gymnasial lärlingsutbildning.

2. Särskilt bidrag till högre specialkurser inom det datatekniska och mikroelektroniska området i gymnasieskolan budgetåret 1983/84.

Användningen av datorer kommer enligt de flesta prognoser att fortsätta öka under hela 1980-talet. Inom administration och förvaltning har de redan slagit igenom. I industrin används datorer alltmer för att styra produktionen men också som delsystem i de produkter som tillverkas. Det är i detta läge av stor vikt att ny teknik snabbt kan vinna genomslagskraft i utbildningsväsendet. Datateknik och mikroelektronik är därför områden som snabbt bör komma i fråga för utökade utbildningsinsatser.

Mot bakgrund av det svåra sysselsättningsläget för ungdom och regeringens strävan att stimulera industrins expansion bör särskilda åtgärder

vidtas så att redan innevarande läsår ytterligare utbildningsplatser kommer till stånd inom data- och mikroelektronikområdet. Kommunernas möjligheter att anordna utbildning inom dessa områden är i många fall knutna till tillgången på utrustning. Nuvarande generella statsbidragsregler för gymnasieskolan är i princip ej tillämpliga för inköp av datorutrustning.

En förutsättning för att redan under våren 1984 kunna starta fler utbildningar inom det datatekniska och mikroelektroniska området i gymnasieskolan är därför att kommunerna ges ett extra stöd till anskaffning av utrustning inom dataområdet. Detta bidrag till datorutrustning bör utformas så att det i första hand används för förhyring.

För att kommunerna skall stimuleras att anordna högre specialkurser inom områdena datateknik och mikroelektronik bör de budgetåret 1983/84 kunna få ett särskilt bidrag med 6000 kr. per elev på nyinrättad högre specialkurs inom de angivna områdena som börjar läsåret 1983/84 och omfattar minst en termin. Bidraget bör få användas till inköp eller förhyring av utrustning inom dataområdet. Härigenom bör det bli möjligt att starta utbildningar i en omfattning motsvarande 825 årselevplatser. Platser härför ryms inom för läsåret beslutade ramar. Jag beräknar för ändamålet en kostnad av 5 milj.kr. Kostnaden för bidraget bör få ersättas ur anslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag förordat om rekryteringsbidrag budgetåret 1983/84 för platser i gymnasial lärlingsutbildning.
2. medge att kostnaderna för rekryteringsbidraget ersätts ur anslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor.
3. godkänna mitt förslag om särskilt bidrag budgetåret 1983/84 för högre specialkurser inom områdena mikroelektronik och datateknik samt
4. medge att kostnaden för det särskilda bidraget för högre specialkurser ersätts ur anslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor.

D 25. Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m. m.

Ökat antal ungdomsplatser budgetåret 1983/84

Sedan budgetåret 1982/83 vilar det totala ansvaret för uppföljningen av ungdomar under 18 år på kommunerna. Under budgetåret 1982/83 har medel anvisats för åtgärder i form av yrkesintroduktion och ungdomsplatser för sammanlagt ca 24000 ungdomar.

Under tionde huvudtiteln har chefen för arbetsmarknadsdepartementet tidigare i dag i samband med sin redogörelse för arbetsmarknadsläget redovisat att åtgärderna haft en mycket gynnsam effekt på sysselsättningsituationen för ungdomarna under 18 år.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1982/83:100 bil. 10 p. D 25, UbU 21, rskr 311) infördes den 1 juli 1983 ett nytt system för kommunernas uppföljande verksamhet. Syftet var att ge alla ungdomar under 18 år som efter avslutad grundskola varken genomgår utbildning eller har ett stadigvarande arbete en meningsfull sysselsättning. Bidrag lämnas till uppföljningsprogram och ungdomsplatser med utbildningsinslag inom ramen för sammanhållna individuella planer samt även till särskilda kommunala ungdomsprojekt och handledarutbildning. För innevarande budgetår har riksdagen anvisat ett förslagsanslag av 266 milj. kr. för sådana åtgärder.

Min utgångspunkt för beräkning av medel i årets budgetproposition för uppföljningsprogram och ungdomsplatser med utbildningsinslag för innevarande budgetår var 16 000 ungdomar. Målet är att all ungdom under 18 år som inte kan beredas utbildning eller arbete skall kunna beredas ungdomsplatser.

Under våren 1983 har SÖ samlat in uppgifter från kommunerna för att få underlag för bedömningar av behov och effekter av uppföljningsverksamheten. SÖ har också gjort en mera detaljerad kartläggning inom ett antal län.

Mot bakgrund av vad jag har erfarit från SÖ rörande dessa undersökningar har jag gjort den bedömningen att ytterligare medel bör ställas till förfogande för kommunernas uppföljningsverksamhet. Detta stöds också av att under förra budgetåret tilläggsbeslut behövde tas i två omgångar för att möta de behov som då visade sig finnas. I stället för ursprungligen beräknade 16 000 ungdomar kommer, enligt min bedömning, ca 26 000 ungdomar att vara i behov av uppföljningsåtgärder under innevarande budgetår. Detta får till följd att ytterligare 150 milj. kr. kommer att belasta förslagsanslaget Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. Jag har därvid också räknat med att SÖ skall kunna ta i anspråk ett mindre belopp för informationsåtgärder. Regeringen bör bereda riksdagen tillfälle att ta del av vad jag nu anfört.

Jag hemställer att regeringen bereder riksdagen tillfälle

att ta del av vad jag har anfört om behovet av uppföljningsåtgärder.

F VUXENUTBILDNING

F 7 Bidrag till driften av folkhögskolor m.m.

Riksdagen har bemyndigat regeringen att – i den mån arbetsmarknads-skäl så påkallar – anordna vissa kurser för arbetslös ungdom på folkhögskola. (prop. 1982/83: 100 bil. 10 p. F 7 s. 586, UbU 1982/83: 17, rskr 196).

Regeringen har den 29 september 1983 medgivit att vissa kurser för arbetslös ungdom får anordnas på folkhögskola under budgetåret 1983/84. Beslutet innebär att folkhögskolorna inom en ram av sammanlagt 15 000 elevveckor får anordna särskilda kurser upp till tio veckors längd för

arbetslös ungdom. Utöver gällande statsbidrag kan berörda folkhögskolor erhålla statsbidrag med högst 25 000 kr. per kurs till ett sammanlagt belopp om högst tre miljoner kr. För kurserna utgår statsbidrag utan hinder av 83 § folkhögskoleförordningen (1977:551) och förordningen (SÖ-FS 1983:74) om folkhögskolans undervisningsvolym. Genom åtgärden beräknas 1 500 arbetslösa ungdomar erhålla utbildning under tio veckor. Kostnaden beräknas till ca 10,8 milj. kr. Härtill kommer kostnader för studiestöd m.m., som uppskattas till 5 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag har anfört om vissa kurser för arbetslös ungdom på folkhögskola.

G STUDIESTÖD M. M.

G 5. Vuxenstudiestöd m. m.

Jag vill avslutningsvis anmäla vissa frågor som rör särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa, eftersom detta bör ses i sammanhang med övriga åtgärder inom utbildningsdepartementets område.

Särskilt vuxenstudiestöd kan utgå med i princip samma belopp per dag som det utbildningsbidrag som beviljas för arbetsmarknadsutbildning. Vuxenstudiestödet består emellertid inte endast av bidrag. Det ingående vuxenstudiebidraget utgör endast 65 procent av motsvarande utbildningsbidrag. Den övriga delen består av återbetalningspliktiga studiemedel. En stor andel av dem som beviljas vuxenstudiestöd utnyttjar endast bidragsdelen.

Särskilt vuxenstudiestöd som finansieras av vuxenutbildningsavgiften beviljas av vuxenutbildningsnämnder, som finns i varje län. Varje nämnd disponerar ett visst belopp för ändamålet, varför ett urvalsförfarande är nödvändigt. Erfarenheterna visar, att en betydande del av dem som söker och erhåller vuxenstudiestöd är arbetslösa. De söker vuxenstudiestöd därför att de föredrar att använda arbetslöshetsperioden till studier av annat slag än som i deras fall skulle ha medgivit utbildningsbidrag, trots att de därmed gör en ekonomisk förlust i form av lägre bidrag.

Urvalsförfarandet för vuxenstudiestödet ger inte företräde för dem som är arbetslösa. Ett sådant företräde skulle för övrigt i alltför hög grad gå ut över andra grupper med angelägna utbildningsbehov.

I den nu rådande situationen måste man emellertid pröva alla möjligheter att erbjuda arbetslösa sysselsättning eller utbildning. Ett verksamt sätt att minska trycket på arbetsmarknadspolitiska åtgärder är att inrätta ytterligare vuxenstudiestöd och att förbehålla dessa för arbetslösa sökande. Jag avser därför att inom kort föreslå regeringen att 50 milj. kr. ur en ingående reservation på anslaget Vuxenstudiestöd m. m. får användas för en särskild insats för arbetslösa. Detta belopp motsvarar ca 1 700 särskilda

vuxenstudiestöd under ett helt år. Åtgärden kräver vissa nya lagbestämmelser.

Särskilt vuxenstudiestöd används i huvudsak för att finansiera studier inom kommunal vuxenutbildning och vid folkhögskolor. Jag vill i sammanhanget erinra om att regeringen tidigare har utnyttjat riksdagens bemyndigande att överskrida ramarna för antalet undervisningstimmar inom kommunal vuxenutbildning för att göra det möjligt att anordna kurser för arbetslösa.

Jag hemställer att regeringen bereder riksdagen tillfälle

att ta del av vad jag har anfört om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

Bilaga 3

BOSTADSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-10-06

Föredragande: statsrådet Gustafsson

Anmälan till proposition om särskilda sysselsättningsåtgärder för budgetåret 1983/84

Inledning

Riksdagen beslutade i december 1982 om temporära åtgärder inom bostadsdepartementets verksamhetsområde (prop. 1982/83:50 bil. 5, CU 8, rskr 112) för att öka sysselsättningen inom bostadsbyggnadssektorn och samtidigt förbättra betingelserna för bostadsförsörjning och energihushållning.

Förslagen i årets budgetproposition innebar avseende bostadssektorn en stor återhållsamhet i fråga om nya ekonomiska åtaganden från statens sida bl. a. med hänsyn till att de temporära åtgärderna får effekt under åren 1983 och 1984. Jag utslöt emellertid inte att ytterligare temporära åtgärder kunde komma att behövas på grund av de komplicerade förhållanden som präglar utvecklingen inom bostadsförsörjningen.

I vårens kompletteringsproposition redovisades vissa åtgärder för att stimulera byggandet och öka sysselsättningen inför vintern 1983/84. Ramarna för stödet till allmänna samlingslokaler skulle komma att vidgas. Vidare föreslogs att långivningen till byggnadstekniska åtgärder (reparationslån) skulle förlängas och ytterligare medel avdelas för särskilda statliga lån för att bygga om outhyrda lägenheter. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (CU 1982/83:31, rskr 395).

En arbetsgrupp inom bostadsdepartementet har lagt fram förslag till ett tioårigt bostadsförbättringsprogram, ett program för underhåll, reparation och ombyggnad (Ds Bo 1983:2). Programmet har remissbehandlats och förslag till bl. a. nya låne- och bidragsregler kommer att föreläggas riksdagen för beslut under hösten 1983. Reglerna avses träda i kraft den 1 januari 1984. Programmet kommer att stimulera sysselsättningen inom byggsektorn.

Även andra åtgärder bör emellertid med hänsyn till sysselsättningssituation snarast vidtas. Jag kommer i det följande att ta upp frågan om vidgning av dels ramarna för stödet till allmänna samlingslokaler, dels ramen för

bidrag till förbättring av boendemiljön. Jag beräknar dessutom erforderliga medel för dessa åtgärder. Vidare kommer jag att föreslå att ytterligare medel avdelas för stödåtgärder i bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter.

Statligt stöd till allmänna samlingslokaler

Statligt stöd till allmänna samlingslokaler lämnas i form av dels anordningsbidrag och lån till nybyggnad, ombyggnad eller köp av samlingslokaler, dels upprustningsbidrag för befintliga lokaler. Resterande kreditbehov, som uppgår till ca 50 procent av totalkostnaden, täcks på den öppna kreditmarknaden.

Riksdagen fastställer varje år ramar för stödet till allmänna samlingslokaler. För budgetåret 1983/84 är ramen 30 milj. kr. för anordningsbidrag och lån samt 24 milj. kr. för upprustningsbidrag. Regeringen får vidga ramarna om det behövs av sysselsättningsskäl. Med stöd av detta bemyndigande har ramen för upprustningsbidrag vidgats med 25 milj. kr. för budgetåret 1983/84.

Efterfrågan på stöd till allmänna samlingslokaler har sedan länge varit större än tillgången. Ramarna för innevarande budgetår var till stor del redan utnyttjade den 1 augusti. Hos bostadsstyrelsens samlingslokaldlegation finns inläggande ansökningar om anordningsbidrag och lån m. m. på sammanlagt 106 milj. kr. och ansökningar om upprustningsbidrag på ca 44 milj. kr. Med oförändrade ramar innebär det väntetider på 4 år för anordningsbidrag och 3 år för upprustningsbidrag.

Jag har tidigare framhållit (prop. 1982/83: 100 bil. 13) att ställningstaganden till att vidga ramarna för stödet till allmänna samlingslokaler bör göras i ett samlat sysselsättningspolitiskt perspektiv. Som en åtgärd för att stödja byggsysselsättningen kommer jag senare denna dag att föreslå regeringen att ramen för beslut om anordnings- och inventariebidrag samt lån till allmänna samlingslokaler får överskridas med 65 milj. kr. Vidare bör ramen för beslut om upprustningsbidrag vidgas med 25 milj. kr. Ramvidgningarna bör användas för vissa län där investeringar i samlingslokaler är särskilt angelägna från sysselsättningssynpunkt. Vidgningarna ger utrymme för en ökad investeringsvolym på totalt 180 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Anordningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 13 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 40 000 000 kr.,
2. till *Lån till allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 13 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

3. till *Upprustningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler* för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 13 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

Bidrag till förbättring av boendemiljön

Statligt bidrag kan lämnas för åtgärder som förbättrar boendemiljön i flerbostadshusområden, som har färdigställts före år 1975. Bidrag lämnas med högst 75 procent av den godkända kostnaden, dock högst med 4 500 kr. per lägenhet. Bostadslån och räntebidrag kan lämnas för de bidragsgrundande kostnader som inte täcks av bidraget.

Riksdagen fastställer varje år ramar för beslut om boendemiljöbidrag. För budgetåret 1983/84 är ramen 85 milj. kr.

Anspråken på bidrag har ökat kraftigt under år 1983. Ett skäl till detta är att bidrag temporärt kan lämnas för miljöförbättringar utan att det ställs några krav på att åtgärderna skall behövas på grund av de sociala förhållandena i bostadsområdet eller på grund av att andelen tomma lägenheter är hög (prop. 1982/83: 50 bil. 5, CU 8, rskr 112). Undantagsregeln infördes för att det bl. a. av sysselsättningsskäl var angeläget att öka investeringarna i miljöförbättrande åtgärder. För att undantagsregeln skall gälla skall ansökningar om bidrag ha kommit in till förmedlingsorganet senast den 30 juni 1983. Enligt bostadsstyrelsen har länsbostadsnämnderna rapporterat att det finns ansökningar för ett belopp av 265 milj. kr., som inte har kunnat få beslut inom ramen för budgetåret 1982/83.

Ramen för innevarande år är i praktiken redan utnyttjad med hänsyn till att förhandsbesked om bidrag har lämnats för ett belopp av drygt 80 milj. kr. och att ett visst ramutrymme behövs för omprövningar. Detta innebär att inte några av de kvarvarande ansökningarna enligt undantagsbestämmelserna tills vidare kan få beslut om bidrag. Med nuvarande ram finns det inte heller förrän under budgetåret 1984/85 utrymme för beslut avseende nya ansökningar enligt de regler som gäller fr. o. m. den 1 juli 1983.

Med hänsyn till det klart dokumenterade behovet och till att det av sysselsättningsskäl är angeläget att öka investeringarna i miljöförbättrande åtgärder bör ramen för beslut om bidrag vidgas. Som jag tidigare har framhållit, när det gäller stödet till allmänna samlingslokaler, bör ramvidgningar som ger utrymme för ökade investeringar behandlas i ett samlat sysselsättningspolitiskt perspektiv. Jag förordar därför att det belopp intill vilket beslut om bidrag till förbättring av boendemiljön får meddelas under innevarande budgetår höjs med 50 milj. kr. till 135 milj. kr. Ramvidgningen bör användas för vissa län där åtgärderna är särskilt angelägna från sysselsättningssynpunkt. Inom dessa län bör en prioritering av ansökningarna göras med hänsyn till behovet av projekten och projektens kvalitet.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. medge att beslut om bidrag till förbättring av boendemiljön får meddelas intill ett belopp av 135 000 000 kr. under budgetåret 1983/84.
2. till *Bidrag till förbättring av boendemiljön* för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 13 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

Stöd till bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter

Riksdagen har beslutat om vissa stödåtgärder för bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter (prop. 1982/83:50 bil. 5, CU 8, rskr 112) i form av dels särskilda låneregler för att underlätta att bostäderna skall kunna byggas om och utnyttjas för andra ändamål, dels 50 milj. kr. för stöd till de värst drabbade företagen.

Regeringen beslutar om stödet till bostadsföretagen. Ansökningar har kommit in från ca 70 företag. Regeringen har hittills lämnat stöd till 11 företag med sammanlagt 27 milj. kr.

Särskilda lokallån, dvs. statliga lån för ombyggnad av bostadsutrymmen till sådana lokaler som inte får räknas in i låneunderlaget för bostadslån, lämnas av bostadsstyrelsen inom en fastställd ram. Den ursprungliga ramen för år 1983 om 25 milj. kr. har med anledning av den redovisade efterfrågan på lån höjts till 50 milj. kr. (prop. 1982/83:150 bil. 4, CU 33, rskr 395). Bostadsstyrelsen föreslår i sin anslagsframställning för budgetåret 1984/85 att den gällande ramen för år 1983 vidgas med ytterligare 25 milj. kr. och kunna avse beslut om lån även under första halvåret 1984.

Det statliga stödet till åtgärder i bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter har stimulerat till att ett aktivt arbete att minska antalet outhyrda lägenheter har kommit igång i företagen och kommunerna. Eftersom stöd i huvudsak lämnas till åtgärder som innebär att bostäder byggs om till andra ändamål, som kontor och lokaler för industrier och undervisning, sjukhus, servicelägenheter och elevhem, leder stödet till en ökad sysselsättning inom bygnadsverksamheten.

Anslaget om 50 milj. kr. för stöd till de värst drabbade företagen är klart otillräckligt med hänsyn till de behov som företagen redovisar. För att göra det möjligt att i varje fall de företag som har haft ett stort antal outhyrda lägenheter under lång tid skall kunna få ett bidrag till aktiva åtgärder är det enligt min mening nödvändigt att öka anslaget. Jag förordar att ytterligare 15 milj. kr. anvisas för stödverksamheten.

Ramen för särskilda lokallån bör även avse beslut under första halvåret 1984. Med hänsyn till denna förlängning bör ramen vidgas. Jag förordar att det belopp intill vilket särskilda lokallån får beviljas höjs med 10 milj. kr. till 60 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. till åtgärder i bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.,
2. medge att särskilda lokallån får beviljas inom en ram av 60 000 000 kr. under år 1983 och första halvåret 1984.

CIVILDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-10-06

Föredragande: statsrådet Holmberg

Anmälan till proposition om särskilda sysselsättningsåtgärder för budgetåret 1983/84

C. KYRKLIGA ÄNDAMÅL

C 5. Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor

Under denna anslagsrubrik har för budgetåren 1979/80, 1982/83 och 1983/84 anvisats sammanlagt 1 325 000 kr. för restaurering av Strängnäs domkyrka. Staten svarar för tre fjärdedelar av kostnaderna för restaureringsarbetena och församlingen för en fjärdedel. De hittills utförda arbetena utgör endast en mindre del av en omfattande yttre restaurering av domkyrkan.

Domkapitlet i Strängnäs har för innevarande budgetår anhållit om statsbidrag med 1 780 000 kr. Enligt beslut av riksdagen (prop. 1982/83: 100 bil. 15, KrU 23, rskr 252) skall statsbidrag utgå med 715 000 kr.

Skadorna på domkyrkan är mycket omfattande och restaureringsarbetet blir mer kostnadskrävande än man tidigare förutsett. För att inte skadorna skall förvärras är det angeläget att erforderliga reparationer utförs snarast möjligt. Med hänsyn härtill samt till behovet av åtgärder för att stimulera sysselsättningen föreslår jag att ytterligare 1 milj. kr. anvisas för restaurering av Strängnäs domkyrka.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till restaurering av äldre domkyrkor* för budgetåret 1983/84 under trettonde huvudtiteln utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 15 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

C 11. Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund

På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 12 450 000 kr. Av anslaget skall minst 1 milj. kr. användas för bidrag till handikappanpassning av lokaler

för trossamfund. Frågor om bidrag prövas av en samarbetsnämnd med representanter för samfund som kan komma i åtnjutande av statsbidrag.

Bidrag för anordnande eller upprustning av lokaler för trossamfund utgår med 30 % av skäligena kostnader, dock högst 600 000 kr.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har för budgetåret 1983/84 fått in 107 ansökningar om statsbidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund. Kostnaderna för att bygga eller rusta upp dessa lokaler beräknas till över 200 milj. kr. Enligt gällande bestämmelser skulle statsbidrag för dessa arbeten kunna utgå med 32 milj. kr. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget medger endast statsbidrag om 11 450 000 kr. Ungefär hälften av anslagsbehovet eller 15,8 milj. kr. hänför sig till arbeten i de län, där behovet av att stimulera sysselsättningen är särskilt stort. För att de planerade byggnadsarbetena i dessa län snabbt skall kunna komma igång förordar jag att ytterligare 11 milj. kr. anvisas för bidrag till anskaffande av lokaler åt trossamfund.

Bidrag till handikappanpassning av lokaler för trossamfund får utgå med belopp som motsvarar kostnaden för åtgärden, dock högst 100 000 kr. För budgetåret 1983/84 har samarbetsnämnden fått in 68 ansökningar om statsbidrag till handikappanpassning. Kostnaderna för dessa arbeten beräknas till 7 740 000 kr. och statsbidragsbehovet till ca 5,5 milj. kr. Av sistnämnda belopp hänför sig ca 2,4 milj. kr. till åtgärder i de av arbetslöshet svårast drabbade länen. Jag förordar att ytterligare 2 milj. kr. anvisas för bidrag till handikappanpassning av lokaler för trossamfund i dessa län.

Sammanlagt förordar jag att 13 milj. kr. anvisas till anskaffande och handikappanpassning av lokaler för trossamfund.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund* för budgetåret 1983/84 under trettonde huvudtiteln utöver i prop. 1982/83: 100 bil. 15 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.